

קול הנשמה

The Inner Voice

מעיין פרנקו (גרמניה-ישראל) | מנצח

תום כהן | סופרן

23-22 במאי 2024 | 20:00 | מוזיאון תל-אביב

התזמורת הקאמרית הישראלית, מיתוג פרסום ושיווק אילנית דסקלו זינגרמן | צילום: אורי אליקים | יואל קולינר | Lu.Ostrinski | "ויקיפדיה"

■ **ינאצ'ק** | אדג'יו לתזמורת

■ **י"ס באך** | האריה "מאהבה רוצה מושיעי למות" מתוך "מתיאוס פסיון"

■ **ויוואלדי** | האריה "אראה בעונג" מתוך האופרה "ג'וסטינו"

■ **מְרֻלָה** | השיר "מטורף המאמין"

■ **שיר אירי עתיק** "אהובתי היא כקטלב"

■ **סן-סאנס** | סימפוניה מס' 2 בלה מינור, או' 55

המנצח הישראלי **מעיין פרנקו**, המתגורר בברלין, מחלק את פעילותו בין אופרה, מוזיקה חדישה ותכניות קונצרטים. כבר כשהיה בן 20 הכין את התזמורת הסימפונית של רדיו וינה לאופרה "המנודה" מאת אולגה ניווירט וניצח על המוזיקה שמחוץ לבמה בפסטיבל ה-BBC Proms ברויאל אלברט הול בלונדון. הופעת הבכורה שלו עם התזמורת הסימפונית הסקוטית של ה-BBC באפריל 2023 זכתה לשבחי הביקורת. שימש כעמית למנצח של פסטיבל לוצרן והוזמן להופעת בכורה עם אנסמבל "מודרן" באופרה של פרנקפורט בפברואר 2022. בארץ מופיע בקביעות עם אנסמבל "מיתר" ועם "אנסמבל המאה ה-21". כן חוזר מדי שנה לפילהרמונית של קוסובו לביצוע סימפוניות. הרפרטואר האופראי שלו משתרע מהאופרה המוקדמת עד יצירות חדישות. בקיץ 2020 ניצח על שתי הפקות בפסטיבל האופרה הירירית בירושלים והוזמן לחזור לפסטיבל בעונות הבאות. שימש כעוזר מנצח בפסטיבל "אקס אן פרובנס", באופרה הממלכתית בברלין, באופרה הישראלית, בקונצרטהאוס של וינה, באלבפילהרמוני בהמבורג, במרכז ברביקן בלונדון, באופרה של שטוטגרט ועוד. מאז 2017 עובד בשיתוף פעולה הדוק עם המנצח אילן וולקוב בפרויקטים עם הסימפונית של רדיו בוואריה, עם הפילהרמונית המלכותית ועם הסימפונית של ה-BBC בלונדון, עם הסימפונית של רדיו וינה, עם אנסמבל "אינטרקונטמפּוֹרן" בפריז, עם אנסמבל "מודרן", עם שטאטסקפלה ברלין ועוד. החל את לימודיו המוזיקליים בגיל 5 בכלי הקשה אצל אלכס נמירובסקי מהפילהרמונית הישראלית ובחליל אצל רותי רון. למד בבית הספר התיכון לאמנויות "תלמה ילין" בתל-אביב. כחלילן ניגן בחו"ל בין היתר בפילהרמונית של ברלין ובתיאטרון סן חוזה בקליפורניה. קיבל פרסים ומלגות מקרן חוה שטרן, מקרן רונן ומקרן התרבות אמריקה-ישראל.

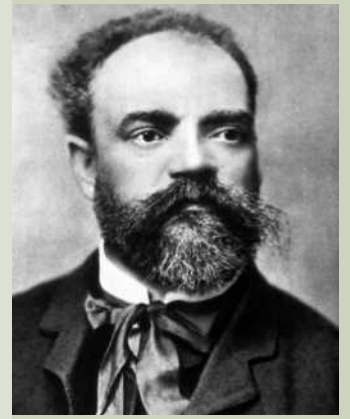

זמרת הסופרן **תום כהן** מופיעה במגוון רחב של סגנונות מוזיקליים, בהם אופרה, ג'ז, מחזות זמר ושירים עבריים. הופיעה על בימת האופרה הישראלית, בין היתר ב"אורפיוא ואאורידיצ'ה" (גלוק), ב"חנן לוי - האופרה", ב"אליסה בארץ הפלאות" (דוד זבה), ב"נישואי פיגרו" וב"אידומנאו" (מוצרט) ועוד, וכן בקונצרטים עם הפילהרמונית הישראלית (ב"קנדיד" מאת ברנשטיין), עם הסימפונית ראשון לציון, עם הסימפונית ירושלים, עם הקאמריה הישראלית, עם הסינפוניה באר שבע ועם הסימפונט רעננה תחת שרביטם של מיקלה גמבה, מרין אולסופ, דוד זבה, רני קלדרון ואחרים. חברה מייסדת בהרכב הג'ז Tomboys עם הקלרניתן יונתן הדס ונגן האקורדיון איליה מגלניק. מופיעה לצד המלחינה גורית הירש במופעים משיריה ומשתתפת בקביעות במופעים של יונתן קרת. זכתה במלגות ליאון נכט, אלי ליאון, קרן התרבות אמריקה-ישראל, המכון הישראלי לאמנות האופרה וקרן דן בן בסט. שירתה בצה"ל בלהקה צבאית. בוגרת בית הספר למוזיקה על שם בוכמן-מהטה באוניברסיטת תל-אביב ומיתר אופרה סטודיו של האופרה הישראלית.

לְאוֹשׁ יִנְאֲצִיק | אֲדַגִּיּוֹ | Leoš Janáček | (1928-1854) (כ-7 דקות)

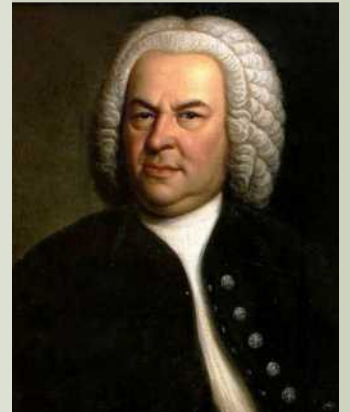
המלחין הצ'כי לְאוֹשׁ יִנְאֲצִיק שאב השראה ממוזיקה עממית מוראבית וסלאבית ויצר סגנון מוזיקלי מודרני מקורי. ה"אדג'יו" (איטי מאוד) לתזמורת, יצירה קצרה, טרגית ואפלה בסגנון הרומנטיקה המאוחרת, נכתב ב-1891, ככל הנראה בעקבות מות בנו התינוק בנובמבר 1890. האווירה הקודרת מושגת באמצעות הטמפו האיטי, סולם רה מינור הדרמטי, הנושא המקונן הפותח בבסון ועובר בהמשך לאבוב ולכלי הקשת, נושא החוזר שוב ושוב כמין זעקה, וגווי הצליל בתזמורת: טרמולו (הרעדת הצליל) בכלי הקשת ופעימות הלב בפריטת הקונטרבסים. ליצירה צורת א-ב-א, כאשר בחלקה האמצעי ניכרת מעט התבהרות של זכרונות מאושרים מן העבר, אך הגורל הטרגי משבית אותם. היצירה מסתיימת בקינה בקרן אנגלית על רקע מקצב של מארש אָבל בטימפני.

יוהן סבסטיאן באך | "מאהבה רוצה מושיעי למות" מתוך "מתיאוס פסיון", רי"ב 244 (כ-5 דקות)

Johann Sebastian Bach | "Aus Liebe will mein Heiland sterben" from Matthäus-Passion BWV 244

ביצירתו הארוכה ביותר מספר באך בצלילים את הסיפור המכונן של הנצרות: פרשת תפיסתו, יסוריו וצליבתו של ישוע, מותו, קימתו לתחייה ועלייתו השמימה, זאת על פי גרסת ספר מתי, אחד מארבעת ספרי הבשורה (אָוונגליונים) שבברית החדשה. האירוע מצוין בלוח השנה הנוצרי בימים שלפני חג הפסחא. מותו של ישוע נתפס בנצרות כקורבן שהביא לגאולת בני האדם ולכפרת כל עוונותיהם, כמילות האריה שלפניו, פרי עטו של המשורר פיקנדר. בקול הזמרה נשזר חליל כסולן נוסף (אֶזְבֵּלִיטו), זוג אבובים פועמים ברקע כליווי, ללא כלים נוספים. לאריה צורה ייחודית: במקום א-ב-א (צורת דה-קאפו) כנהוג, כשחוזר הטקסט של שתי השורות הראשונות, הוא מולחן במנגינה שונה, ובסיום חוזרים לכאורה להתחלה, אך מושמע המבוא הפלי בלבד, המתפקד לכל אורך האריה כריטורנלו ("פזמון חוזר").

Aus Liebe will mein Heiland sterben,	מאהבה רוצה מושיעי למות,
Von einer Sünde weiß er nichts,	על חטא לא ידע דבר,
Daß das ewige Verderben	כדי שנצח של ייסורים
Und die Strafe des Gerichts	ועונשו של בית הדין
Nicht auf meiner Seele bliebe.	לא על נשמתי יוטלו.

אנטוניו ויוואלדי | "אראה בעונג" מתוך האופרה "ג'וסטינו" (כ-6 דקות)

Antonio Vivaldi | "Vedrò con mio diletto" from Il Giustino

ויוואלדי הלחין את האופרה "ג'וסטינו" לליברית מאת ניקולו בֶּרְגֵן (Beregán) ב-1724 לקרנבל של רומא. האריה, המושרת בתמונה השמינית של המערכה הראשונה מפי הדמות הראשית באופרה, אָנְסֵטְזִיו קיסר ביזנטיון, מביעה את כמיהתו להתאחד עם אהובתו עת יניח לרגליה את פירות נצחוננו על אויבו. עצבותו על ריחוקו ממנה מומחשת בסולם המינורי, בקו הבס היורד ("בס מקונן") ובקווים המלודיים היורדים במנגינה. לאריה מבנה דה-קאפו (א-ב-א) כמקובל בתקופת הבארוק, כאשר החזרה על הבית הראשון מאפשרת לזמר/ת להוסיף וריאנטים ועיטורים. האריה מתזמרת לכלי קשת בלבד, ללא כלי נשיפה, ומושרת רבות בקונצרטים, בנפרד מהאופרה, בפי זמרי קונטרטה-טנור.

Vedrò con mio diletto	בעונג אראה
L'alma dell'alma mia,	את נשמתה של נשמתי [אהובתי],
Il core del mio cor	את ליבה של חמדת ליבי
Pien di contento.	מלא שמחה.
È se dal caro oggetto	ואם קָדְבֵר יקר זה
Lungi convien che sia,	רחוק עליי להימצא,
Sospirerò penando	איאנח בכאב
Ogni momento.	כל דקה.

טרקוויניו מרולה | "מטורף המאמין" | (1665-1595) Tarquinio Merula | "Folle è ben che si crede"

עיבוד: יונתן קרת (כ-6 דקות)

מרולה היה מלחין ונגן עוגב איטלקי מקרמונה, שהלחין בכל הסוגות של זמנו בסגנון הוונציאני של הבארוק המוקדם (המחצית הראשונה של המאה ה-17) והניח יסודות לפיתוח כמה מהצורות המרכזיות של הבארוק המאוחר. השיר הולחן ב-1638 בסגנון הבארוק המוקדם הנותן ביטוי לרגשות עזים, ונכלל בכרך השני של הקובץ "סקרנות נמהרת וגחמות אחרות" (Curtio precipitato et altri capriccii). כל בתיו מושרים לאותה מנגינה, כשכל בית מחולק לשני חלקים וכל חלק חוזר פעמיים.

Folle è ben che si crede
Che per dolci lusinghe amoroze
O per fiere minaccie sdegnose
Dal bel idoo mio rittraga il piede;
Cangi pur suo pensiero
ch'il mio cor prigioniero
Spera che goda la libertà
Dica chi vuole, dica chi sa.
Altri per gelosa
Spiri pur empie fiamme dal seno.
Versi pure Megera il veneno
Perchè rompi al mio ben la fede mia?
Morte il viver mi toglia
Mai fia ver che si scioglia
Quel caro laccio che preso m'ha.
Dica chi vuole, dica chi sa.
Ben havrò tempo, e loco
Da sfogar l'amoroser mie pene,
Da temprar de l'amato mio bene
E de l'arso mio cor, l'occulto foco.
E trà l'ombre, e gli orrori
De nuturni splendori
Il mio ben furto s'asconderà.
Dica chi vuole, dica chi sa.

מטורף המאמין
שבמתיקות חנופה מאוהבת
או באימוי גאוה מזלזלת
יוכל להרחיקני מאהובי;
בטעות יחשוב
שליבי השבוי
מחופש מקווה להנות.
יאמר מי שרוצה, יאמר מי שיודע.
אחרים, מקנאה,
להבות רוע מקרבם יורקים.
שתגיר האלה סְנָרָה את ארסה.
מדוע להרוס את אמוני באהובי?
המוות ייטול את חיי
אך לעולם לא יערער
את הקשר היקר שאוחזני.
יאמר מי שרוצה, יאמר מי שיודע.
ובכן, בקרוב יהיו לי הזמן והמקום
לפרוק את צער אהבתי,
למתן את האהבה ליקירי
ואת ליבי הבוער, את האש הנסתרת.
ובין הצללים והפחדים
של לילות זוהרים
תוסתר גניבתו של אהובי.
יאמר מי שרוצה, יאמר מי שיודע.

